

Ronneby 20 nov 2018

Blekinge Arkipelags support-team.

Förslag till utformning och innehåll inför möte på Soft Center tis 4 och 11 december, 18:30-20:30.

Vänligen ta del av alla nedanstående förslag för att få en hel bild av vad dessa team kan åstadkomma och för att kunna avgöra vilket team som har mest ut av din kompetens och ditt engagemang. Tänk också på att man kan bidra på olika nivåer, alla förmågor är välkomna!

1. Team forskning och hållbara lösningar

Generellt:

Här kan man bidra med enklare typer av undersökningar, t ex hur Arkipelagrutten (Ark 56) utvecklas eller hur spridningen av Blekinge Arkipelags varumärke når ut och uppfattas. Teamet kan vara en länk till BTH och andra högskolor/universitet för att få till undersökningar om sådant som underlättar en hållbar utveckling i biosfärområdet. Någon kanske vill bevaka nya vetenskapliga rön som kan spridas och kanske tillämpas i vårt biosfärområde.

Deltagarna söker lösningar som kan appliceras på Blekinge Arkipelag och bidra till social, ekologisk och/eller ekonomisk hållbarhet. Ett kreativt team kanske kläcker egna idéer och innovationer som vi kan testa och använda. Små enkla förändringar kan få betydande positiva effekter för både människa, natur och kulturarv. Delar av teamets fokus kan ligga på ny teknik som vi kanske kan köpa in, testa, utvärdera och sprida information om.

Konkreta förslag:

A) Blekinge Arkipelag har inlett ett samarbete med forskare på KTH som utvecklar en modell för optimal konstbevattning. Modellen tar hjälp av väderdata från SMHI och NASA och nya matematiska logaritmer för att kunna producera långtids-vädersscenario. Dessa ska lantbrukaren använda sig av för att få svar på om/när/hur mycket en specifik jord och gröda ska konstbevattnas för att avkastningen ska optimeras, för att spara på el och för att inte överbevattna och bidra till övergödning av Östersjön. Blekinge Arkipelag står som intressant för forskares ansökan om stödmedel för

vidare utveckling. Om ansökan går igenom kan teamet på olika sätt bidra till att modellen testas, sprids och tillämpas i biosfärområdet.

B) Blekinge Arkipelag har under hösten köpt in två innovationer som ska ta upp syntetfiber i tvättmaskinen istället för att de hamnar i avloppsvattnet och i Östersjön. Innovationerna (Cora Ball och GuppyFriend) har delats ut till nyfikna i biosfärområdet som har använt och utvärderat dessa hjälpmedel under hösten. En sammanställning av synpunkterna har gjorts och läggs upp på hemsidan. Bland annat har det framkommit önskemål på att dessa produkter borde marknadsföras och säljas i biosfärområdets dagligvaruhandel. En annan synpunkt är att tvättmaskinstillverkarna kunde utveckla maskinerna eller att reningsverken kunde utvecklas så att dessa innovationer/hjälpmiddel blev överflödiga. Något som detta team kan titta vidare på.

C) Under hösten har kontakter knutits med BTH som undrar om Blekinge Arkipelag kan ta emot högskolestuderande som vill göra sitt examensarbete genom Blekinge Arkipelag. Här kan det handla om att upplysa de studerande om vad som för tillfället är på gång, vad vi tycker vore intressant att få undersökt, e t c och hjälpa lite på traven genom kontakt och information.

D) Blekinge Arkipelag har engagerat sig för den forskning som kan ge en lösning på bl a laxdöden i Mörrumsån. Genom forskare vid Stockholms Universitet och Linnéuniversitetet har vi skaffat kunskaper om djurens brist på tiamin, var forskningen står idag, hur den skulle kunna gå vidare och hur ett politiskt landskap omger problemen. Naturskyddsföreningen i Blekinge har just tiaminbristen som ett fokusområde under 2019, vilket öppnar för möjliga samverkansprojekt.

E) Under hösten har Blekinge Arkipelag ansökt om medel för en förstudie som ska klargöra var och hur vi kan få fler våtmarker i biosfärområdet. Våtmarker är viktiga som näringsfällor för kväve och fosfor, grundvattenbildare, vatten- och näringskällor för ökad biologisk mångfald, flödesutjämnare, gäddlekplatser och foderproduktion för naturbetesdjur. Naturskyddsföreningen i Blekinge har anmält intresse för denna utveckling och vi hoppas på samverkan på olika sätt.

F) Vid SLU i Alnarp pågår forskning på hur man kan övervaka betesdjur i svårtillgängliga trakter med digitala hjälpmedel. Det vore fint att få dessa nya hjälpmedel utvärderade i biosfärområdet, bidra till att de blir produkter på marknaden för lantbrukare och lobba för de färdigutvecklade verktygens användning. Även andra sätt att bidra till naturbetesdjurhållning i biosfärområdet är viktigt för att säkra naturbete, öppet landskap och hög biologisk mångfald utmed vår kust och i vår

skärgård. Även viktigt att ta fram information om hur många positiva sidor naturbetesdjur och denna typen av köttproduktion har, att titta på vilka vinster det innebär jämfört med annan köttproduktion och jämfört med att inte ha djuren i biosfärområdet alls.

2. Team Biosfärambassadörer och Biosfärvärdar

Generellt:

Teamet skapar och genomför aktiviteter för att upprätthålla en linje av ambassadörer för Blekinge Arkipelag och biosfärområdet: Juniorer (skolbarn), Ungdom (fritid) och Vuxna och familjer. Sätta samman konceptet för varje nivå tillsammans med koordinatorn, ta hjälp av bildningsförbund, Länsstyrelsen och föreningar. Årligt genomförande fr.o.m. 2019.

En biosfärvärd kan vara ett naturreservats beskyddare, eller värd för en del av Arkipelagrutten, ARK56. Med grundläggande kunskaper om platsen kan man kort berätta om tillgänglig service eller natur- och kulturvärden och hjälpa andra besökare till rätta. Man kanske tar en fin bild och delar i våra kanaler, bevakar och slår larm om eventuella missförhållanden, föreslår lösningar, arrangerar en sopröjardag, o s v.

Konkreta förslag:

A) Ambassadorsutbildning för skolbarn:

Skulle kunna bestå i en kontakt om året under mellanstadiet (klass 4, 5 och 6).

Vid **ett tillfälle** informerar om biosfärområdets höga natur- och kulturvärden och om våra pågående projekt för hållbar utveckling, kanske genom skolbesök.

Vid ett **andra tillfälle** engagerar man barnen i det s.k. Skolbäckenprojektet som Blekinge Arkipelag börjat titta på att utföra tillsammans med organisationen Sportfiskarna. Det finns ett mycket fint undervisningsmaterial till detta som handlar om vattnet som resurs. Denna träff sker vid lämpligt vattendrag/bäck nära skolan.

Vid ett **trede tillfälle** kan man med hjälp av biosfärvärdarna arrangera en sopröjardag utmed ett närliggande avsnitt av ARK56 och ett av naturreservaten. Information, lekar, korvgrillning.

B) En tävling skulle kunna utlysas för att utveckla digitala hjälpmedel och spel som hjälper barn, ungdomar och vuxna att förstå tanken om hållbarhet kopplat till Blekinge Arkipelags specifika förutsättningar. Kanske skulle en stor del av ambassadörsutbildningarna kunna digitaliseras och finnas som viktig kunskapsbank för kommande årskullar

att ta del av? Kan man bygga vidare på de digitala verktyg som tagits fram för ARK 56?

C) Ambassadörsutbildning för ungdomar:

Utbildningen kan ha namnet "Biosfäräventyret" och välkomnar tonåringar. Utbildningen omfattar fem-sex lovdagar (spridning under året) med äventyrs-/friluftsinriktning utmed ARK56. Dagarna inkluderar hållbar transport, t ex cykel, vandring, paddling, segling och/eller turåkning med skärgårdsbåt/kollektivtrafik. De innehåller också introduktion till en plats och dess natur och kultur med spridning i alla tre biosfärkommunerna. Friluftsförbundet, Naturskyddsföreningen, Länsstyrelsen och naturturismföretagen behöver samverka och kan vinna nya medlemmar och framtida kunder.

D) Ambassadörsutbildning för familjer:

Kan ta sin utgångspunkt i förslaget för ungdomar ovan, men anpassas för yngre barn och föräldrar. Eventuellt kan någon timme under respektive träff ha aktiviteter för barn och föräldrar var för sig. Antingen gör man för småbarnsfamiljer (barn 1-6 år) eller för familjer med barn i skolålder (7-19) eller för båda. En stor vinst att nå ut med biosfärbudskapet till personer som är i åldern 25-50 år. Ett upplevelserikt och inte alltför ansträngande program kan locka och öka medvetenhet om Blekinge Arkipelags viktiga uppdrag. Ett bra program och ett väl fungerande upplägg (under sommarhalvåret?) är viktigt.

E) Ambassadörsutbildning för vuxna och pensionärer:

Ett upplägg som omfattar 4-5 träffar varav 2-3 förläggs utomhus, gärna på viktiga platser med höga natur- och kulturvärden utmed ARK56, med bra guider som kan undervisa och inspirera. Träffarna bör förutom de konkreta kunskaperna om olika platser, ta upp allmänt om biosfärområdet, dess naturs och kulturs karaktärsdrag och hållbar utveckling. Avslutningsvis ska utbildningen visa på hur man på olika sätt kan fortsätta att stötta Blekinge Arkipelag genom medverkan i våra team och hur man är en god ambassadör. Avslutande workshop där man får ta ställning och fundera över fortsatt medverkan.

F) Biosfärvärdarna tar sig an vägledning, marknadsföring och tillsyn av ett naturreservat, kulturreservat eller vald del av ARK56. De som önskar ha detta uppdrag berättar vilken/vilka delar de vill ta under sina vingar, vad de har för kunskaper om området och vad de kan tänka sig att göra vid dessa platser. Kan man t ex: Vara lots för andra besökare som undrar över sevärdheter, service och natur? Vara guide där för våra ambassadörsutbildningar, eller vid andra tillfällen? Kan man tänka sig att ta med en

skolklass dit på en aktivitetsdag med bl a sopröjning? Är man en hygglig fotograf så att man kan ta en bild därifrån ibland och marknadsföra platsen i våra sociala medier och genom Visit Blekinge? Kan man med hjälp av andra närboende skriva en artikel om platsen, dess historia och upptäckarpotential till appen för ARK56? Rapportera eventuella missförhållanden till Blekinge Arkipelag, Länsstyrelsen eller kommunen?

3) Inspirations- och sponsorteamet

Generellt:

Genom att planera föreläsningar, exkursioner, vandringar, skärgårdsturer och andra evenemang kan detta team inspirera såväl medlemmar och allmänhet som regionala politiker och utvecklare. Det kan vara fråga om att bjuda in ekologisk expertis, ordna studiebesök hos hållbara företag eller arrangera en tematräff om hållristningar, solenergi, yrkesfiske, levande våtmarker, e t c. Uppslag och idéer kan komma inifrån teamet, något av de andra teamen, biosfärkontoret eller medlemmar och allmänhet.

Teamet kan åta sig att se över hur föreningen Blekinge Arkipelag kan stärka sin ekonomi genom att skapa och sälja produkter i samverkan med föreningar och företag. Gruppen kan också skapa kontakter med företag med hållbarhetsprofil som vill rabattera produkter i erbjudande. Kanske finns även donatorer som brinner extra för vår verksamhet i sin helhet eller för ett specifikt projekt som vi driver.

Konkreta förslag:

A) Blekinge Arkipelag har många saker på gång under temat Hållbart lantbruk. Lantbruket är viktigt för oss som matproduktion, som kulturarv och identitet. Samtidigt har det inhemska lantbruket förlorat i status genom åren och många av oss som är beroende av dess produkter har tappat kontakt med och förståelse för lantbrukets betydelse och förutsättningar. För att stärka och inspirera biosfärområdets lantbruk skulle vi kunna bjuda in till en temadag i januari eller februari med några av följande kontakter vi haft under hösten:

- **Gårdsfisk** i Skåne är ett växande bolag för hållbar fiskodling i slutna, landbaserade system. Inom ett par års tid vill de expandera och ta med även blekingska lantgårdar i sina utvecklingsplaner. Kontakt Johan Ljungqvist, grundare: 0723-076959, joan@gardsfisk.se, www.gardsfisk.se.

- **Solkompaniet** i Örebro utvecklar och säljer solpaneler bl a med inriktning mot jordbruket. Det är fråga om paneler som beskuggar grödorna, men ändå släpper igenom tillräckligt mycket ljus för att växtligheten ska trivas. Finns även paneler anpassade för att driva

pumpar till konstbevattning, m m. David Larsson är forskningsledare och vår kontakt på företaget: 019-30 87 50, david.larsson@solkompaniet.se
- **Local Food Nodes** heter en nationell plattform där lokalproducenter kan sälja sina produkter lokalt utan mellanhänder. Plattformen har många fördelar jämfört med andra initiativ och använd kostnadsfritt av både säljare och köpare. Att få avsättning för sina produkter på en lokal eller regional marknad kan vara viktigt både ur ett ekonomiskt och ekologiskt perspektiv. En bättre status på naturbeteskött skulle kunna nås genom en märkning av varan. Projektledare Albin Ponnert, 073-5325945, albin@localfoodnodes.org

- **Förstudie för våtmarksrestaurering** är ett projekt som startas av Blekinge Arkipelag under december 2018. Projektet ska se över möjligheterna till full finansiering för de markägare som kan tänka sig en våtmarkssatsning. Det ska också ta fram några platser som skulle vara särskilt lämpade att utföra restaureringarna på för att uppnå stora positiva effekter. Kontakt till projektledare kommer!

- **Statushalsband för betesdjur** som berättar hur djuren mår utan att djurägaren behöver syssla med dagliga besök i hagen skulle vara ett stort lyft för många djurägare inom biosfärområdet. Platserna i området kan vara både avlägsna och svårtillgängliga vilket ökar priserna på naturbeteskött och riskerar att leda till lägre produktion och igenvuxna betesmarker med lägre biologisk mångfald som följd. På SLU har man kommit långt i utvecklingen av ett djurhalsband som skickar signaler till ägaren om djurets status. Vår kontakt här heter Anders Herlin, 070256 2124, anders.herlin@slu.se

B) Blekinges landskapsdag skulle kunna vara namnet på en årligen återkommande temadag för allmänheten där vi visar landskapet från dess rätta sida. Några kunniga berättar om vad som är typiskt för biosfärområdets landskap och dess natur. Varför ser det ut som det gör? Vad har vi påverkat historiskt? Hur och varför? Hur påverkar vi landskapet idag, risker och fördelar? En resa utmed ARK56 skulle kunna vara en del av dagen, men även andra delar av biosfärområdet kan vara aktuella. Potentiella medaktörer är Länsstyrelsen, Region Blekinge, BTH, Blekingemuseet, Blekinges hembygdsförbund, biosfärkommunerna. Även Blekinge Arkipelags styrelseledamot Urban Emanuelsson, urban.emmanuelsson@slu.se, Blekinge trädgårdsmästarutbildnings ledare Kristina Ahlrot, 076 100 25 24, kristina.ahlrot@hermods.se, biosfärambassadör Anna Lindberg på Skogsstyrelsen, lindbergska@hotmail.com och Grenverkets grundare Helene Reiter, 0708-207408, helene.reiter@grenverket.se kan vara intresserade av att delta i en sådan dag. Möjlighet till olika tematiska upplägg från år till år. För inspiration: googla Skånsk landskapsdag.

C) Invigning av arkipelagrutten, ARK56. Under vecka 22 hålls olika event med en mer formell invigningsdag som avslutning den 2 juni. Hur tycker du att ARK56 ska invigas? Vad kan du bidra med och vad skulle du gärna se att det fanns under invigningsveckan? Hur lockar vi in olika målgrupper – utländska gäster, skolbarn, föreningar, skribenter, friluftsmagasin, pensionärer? Vad tycker du vore en värdig invigning av detta kronprojekt? Hur kan olika produkter rabatteras under dagen för att ARK56 får så många besökare som möjligt under veckan?

D) ARK56 sjösätts och turister från Sverige och andra länder förväntas dyka upp. Alla turister är intresserade av souvenirer, något som kan vara ett snabbproducerat och -konsumerat skräp, d v s ohållbart ur många perspektiv. Hållbara souvenirprodukter kan däremot vara genuina minnen, identitetsskapande för vårt område, de kan ge ekonomiska tillskott och de kan engagera hantverkare från bygden. Men finns det några typiska Blekinge- eller Blekinge Arkipelag-souvenirer? Vi föreslår att Blekinge Arkipelags sponsorteam kontaktar lokala hantverkare, hemslöjden och någon firma som tar fram profilprodukter, skapar och designar ett förslag till mindre konceptsortiment och gör en marknadsundersökning hos entreprenörer utmed ARK56. Produkterna skulle kunna vara kopplade till ARK56, t ex t-shirts med tryck och friluftsutrustning med logotype. Det kan också vara en skärbräda, smörkniv, blekingeeka, ekoxe/gädda, fågelholk-byggsats, e t c av blekingeek, -bok eller -en, kanske även ull- och textilprodukter, ålskinn, m m. Kanske kan 10 entreprenörer sälja 10 st av 10 olika produkter, d v s 1000 enheter som Blekinge Arkipelag får 10 kr/enhet av, d v s 10 000kr till olika projekt inom hållbar utveckling vilket kan marknadsföras i konceptet? Kanske 100 entreprenörer säljer 100 st av 100 olika produkter...

Kanske kan resurscenter producera någon av produkterna?

E) Seaeagle heter en båt som ligger i Vaggahamnen, Karlshamn. Den är till salu, har två däck, uppvärmning och ytterligare utrymme på ett tredje plan i båtens skrov. På entréplan finns en större yta för samvaro/mötesplats, ett kök och toaletter med dusch. Delar av köket och ena toaletten kan göras om till kontorsyta och den större delen rymmer visning av Blekinge Arkipelags pågående projekt samt sittplatser för en skolklass – detta skulle kunna vara ett sätt att komma ur den anonyma platsen på SoftCenter i Ronneby och kunna synas i alla tre biosfärkommunerna. Kanske skulle man kunna ha båten som åretrunkontor ett halvår i varje kommun. Den skulle vara en fin utgångspunkt för exkursioner med exempelvis en skolklass. Båtens sida har plats för större logotype och skulle bli något att identifiera Blekinge Arkipelag med. Under sommaren skulle man kunna flytta båten till valda delar av skärgården där man fungerar som informationsplats. Priset för

båten är ca 1 miljon kronor. Diverse jobb med att färdigställa den som kontor och utställning kanske kostar ytterligare 2-400 000kr. Var skulle vi kunna hitta pengarna till detta projekt? Donatorer? Fonder? Stiftelser?

F) Representation och inhämtande av information. Idag arbetar endast en koordinator på Blekinge Arkipelags kontor (med allt som inte berör ARK56). Hela tiden får vi förfrågningar om att:

- Berätta om vår verksamhet och vad vi kan göra.
- Komma på seminarier med koppling till hållbarhetsfrågor.
- Resa i och utanför landet för att bevaka och delta i olika projekt.

Det vore fantastiskt att ha en eller två personer som ibland kan åta sig att gå på denna sortens tillställningar i koordinators ställe och återvända med en kort sammanfattning i text.

G) Andra mindre temadagar/inspirationskvällar som du tycker skulle vara roligt att försöka skapa ett upplägg för?

Hållbarhet i framtiden?

Biosfärområdets fladdermusarter?

Vad kan jag göra för att minska vardagslivets miljöpåverkan?

Blekinges båtbyggararv, hur förvaltas det?

Hur lever en blekingefiskare idag?

Arrangera en hållbarhetsmessa? Eller delta med monter från Blekinge Arkipelag på andra mässor för att beskriva vad man kan ha Blekinge Arkipelag till?

Andra frågor för teamen att ta ställning till

- Träff en kväll i månaden, däremellan kontakt via mail/FB-grupp?
- Alla team i samma lokal – möjlighet till erfarenhetsutbyte?
- Samordnaren deltar, vi delar månadens nyheter, eventuellt deltar annan person vid behov (kompetens)
- Deltagande utifrån intresse, möjligt att byta team efter målgång
- Tillgång till B.A.s nätverk, infokanaler, pengar...(?)
- Alla teamdeltagare erbjuds ambassadörsutbildning 2019